

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ
РОЗВИТКУ БІОЕКОНОМІКИ

Сирит В. С., студентка

Коваль О.М., кандидат економічних наук, доцент

Протягом тривалого часу поняття «конкуренція» вважалася лише певним атрибутом ринку. Наразі економічна думка визначає конкуренцію головним механізмом функціонування ринкової економіки та одним з головних факторів економічного зростання. Вперше теоретичні основи про рушійні сили конкуренції були закладені на початку XVIII ст. фізіократами. Тоді Анн Робер Жак Тюрго вперше визначив конкуренцію головною силою, яка встановлює ринкову ціну на певному «природному» рівні і не потребує втручання [1].

В період мануфактурного капіталізму та промислового перевороту в другій половині XVIII ст. набувають популярності ідеї класичної школи політичної економії. У працях А. Сміта конкуренція виступає як сила, що повертає ринок через механізм взаємодії попиту та пропозиції у певну рівновагу, до формування природної ціни – ціни вільної конкуренції [1].

Дж. С. Мілль у своїх працях підкреслює значення конкуренції, закладеної в самій природі, і стверджує, що конкуренція є єдиним регулятором цін, заробітної плати і ренти, «вона сама по собі є законом, який встановлює правила цього регулювання». Інший погляд на модель досконалої конкуренції мали марксистки. У своїх працях вони доводили, що загострення конкурентної боротьби веде до зростання концентрації виробництва, а відтак – до монополізації економіки [1].

Погляди неокласика А. Маршалла свідчать про соціальну спрямованість конкуренції. Американський економіст Е. Чемберлін вводить поняття «чиста конкуренція» умовами існування якої є наявність великої кількості продавців і однорідного продукту. Дж Робінсон виявила нові характеристики конкурентної поведінки фірм — величину транспортних витрат, рівень якості продукції, особливості обслуговування клієнтів. Австрійський економіст Й. Шумпетер проаналізував функціональні аспекти змін конкуренції, на які впливає введення

інновацій. На думку Ф. Хайєка, в процесі конкуренції відкриваються невикористані можливості більш ефективного виробництва товарів, нові, раніше не застосовувані технології, методи ведення підприємницької діяльності, які ще не були відкритими для суспільства. Представник неоавстрійської школи Л. Мізес, вважає, що монополія, яка приносить високий прибуток у виробництві, стимулює утворення конкуруючих фірм, суперництво яких руйнує монополію і відновлює ціни та прибуток на загальному рівні [2].

М. Портер вважає, що «конкуренція – це не рівновага, а постійні зміни» [3]. Новий підхід до визначення конкуренції пропонують Ч. Кім та Р. Моборн у формі книги «Стратегія блакитного океану. Як створити безхмарний ринковий простір і позбутися конкуренції». Стратегія націлена на те, щоб спонукати компанії вирватися з червоного океану конкуренції шляхом створення для себе такої ринкової ніші, де можна не боятися конкурентів.

Підприємства, що застрягли в «червоному океані», слідують традиційному підходу конкурентної боротьби, намагаючись зайняти для цього зручну для захисту позицію. В той час як «блакитний океан» обирає зовсім іншу стратегію – інновацію цінності. Тобто ті, хто намагається створити блакитні океани, ставлять завдання одночасно домогтися і диференціації, і зниження витрат, руйнуючи традиційний компроміс цінності-витрати. У цьому контексті інновація цінності передбачає збалансований фокус як на цінності, так і на інноваціях. Це стратегія, що охоплює всю систему діяльності компанії. Інновація цінності вимагає, щоб компанії орієнтували всю систему на досягнення стрибка цінності для покупців і для себе самих. Таким чином відкривається новий, не охоплений конкуренцією простір ринку [4].

Таким чином, конкуренція в умовах розвитку біоекономіки є рушійною силою ринкової економіки, яка спонукає до використання інновацій та нововведень, що призведе до підвищення якості існуючих товарів та послуг, витіснення неефективних підприємств, формування нових ринків, зниження цін, раціональному використанню обмежених ресурсів і підвищення соціально-економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Кириленко В.В. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / За ред. В. В. Кириленка. – Тернопіль: „Економічна думка”, 2007. – 233 с.
2. Історія економічних учень [Текст] : підручник / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; за ред. В. Д. Базилевича. - К. : Знання, 2004. - 1300 с.
3. Портер М.Э. Конкуренция/ М. Э. Портер ;[пер. с англ.]. – М.: Вільямс, 2000. – 608 с.
4. Ким У. Чан, Р. Моборн. Стратегія голубого океана. Пер. с англ. М.: НІРРО. 2005-272 с.